

**Vystúpenie Miroslava Lajčáka, podpredsedu vlády SR
a ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí SR
v pléne NR SR v utorok 6. októbra 2015**

Vážená pani predsedajúca, vážené panie poslankyne, vážení páni poslanci,

na základe § 3 ods. 2 zákona č. 474/2005 Z. z. o Slovákoch žijúcich v zahraničí predkladám na rokovanie Pléna Národnej rady Slovenskej republiky správu za rok 2014 o štátnej politike vo vzťahu k Slovákom žijúcich v zahraničí a o poskytnutej štátnej podpore Slovákom žijúcich v zahraničí a návrh programu štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí na rok 2016.

Materiál v súlade s čl. VII a Ústavy Slovenskej republiky a koncepciou štátnej politiky starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí do roku 2015 i zahraničnými politickými cieľmi Slovenskej republiky v oblasti vzťahov s príbuzenskou menšinou sumarizuje aktivity týkajúce sa zachovania a rozvoja jazykovej, kultúrnej a náboženskej identity Slovákov žijúcich v zahraničí a vytyčuje štátnu politiku na rok 2016. Správu vypracoval Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí v spolupráci s rezortmi v oblasti ich pôsobnosti v krajinskej agende. Materiál schválila vláda Slovenskej republiky v júli t. r. svojim uznesením č. 350/2015 a následne v septembri bol schválený jednomyselne v určených výboroch Národnej rady Slovenskej republiky. Konkrétne vo výbore pre kultúru a médiá v zahraničnom výbore a vo výbore pre ľudské práva a národnostné menšiny.

V roku 2014 bola prioritná pozornosť zameraná na podporu vzdelávania krajanských detí a mládeže formou organizovania školských táborov krajanských detí na Slovensku a tiež na vytvorenie lepších predpokladov pre činnosť krajinských spoločenstiev podporou kultúrnych, náboženských, športových a iných aktivít. K ich efektívite a racionalizácie prispel aj proces urýchlenia finančnej podpory krajanského života a aktivít krajanov.

Pokiaľ ide o dotačný systém. V oblasti dotácií Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí podporoval projekty s dlhodobým účinkom zákonom stanovených oblastiach štátnej podpory krajanov, ktorými sú vzdelávanie, kultúra, informovanie a médiá. Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí pridelil v roku 2014 dotácie v celkovej sume 1 milión 53 tisíc 955 eur na 495 žiadostí z 28 krajín sveta. Prioritou bola podpora zvyšovania úrovne národného povedomia detí a mládeže a školstva. Postupne vylepšovaný elektronický dotačný systém v roku 2014 umožnil generovanie podkladov pre rýchlejšiu a kvalitnejšiu

systematizáciu dát informáciou podaných žiadostiach bolo možné efektívne triediť na základe jednotlivých oblastí podpory podľa krajín, z ktorých prichádzajú, či podľa jednotlivých žiadateľov.

Pokiaľ ide o osvedčenie zahraničného Slováka. V roku 2014 bolo prijatých 941 žiadostí o vydanie osvedčenia zahraničného Slováka. Vydaných bolo 718 osvedčení Slovákom žijúcim v 12 krajinách. Najviac osvedčení bolo vydaných krajanom žijúcim v Srbsku - 592 a na Ukrajine 101. Nová forma vedenia spisov žiadateľov preukazuje prehľadnosť a transparentnosť konania o vydaní osvedčenia. Nový spôsob spracovania agendy zavedený v rokoch 2013 v priebehu roka 2014 osvedčil svoju opodstatnenosť.

Pokiaľ ide o školstvo a vzdelávanie Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí podporil formou grantových dotácií vzdelávacie projekty v oblasti výučby slovenského jazyka v prostredí slovenských národnostných menšín a komunit v zahraničí. Materiál na zabezpečenie výučby slovenského jazyka na rôznych druhoch škôl a vzdelávacích inštitúciách v zahraničí, učebnice, knihy, pomôcky, výučbové programy, podujatia, aktivity a súťaže organizované krajanmi v oblasti vzdelávania jednotlivých krajín. Prihliadalo sa pri tom na zemepisné špecifiká našich krajanov. V krajinách strednej, južnej a východnej Európy bola pozornosť zameraná hlavne na zlepšovanie školských zariadení na podporu štúdií v domovských krajinách a rozvoj materských škôl. V krajinách západnej Európy a zámoria išlo hlavne o hľadanie nových možností pre výučbu v slovenskom jazyku aj s využitím podpory vzdelávania krajanov zo strany ich domovských krajín.

Oblasť kultúry. V tejto oblasti bol dôraz kladený na podporu kultúrnych aktivít krajanov a ich prezentáciu na Slovensku. Treba osobitne vyzdvihnúť založenie a rozvoj tradície Dolnozemskeho dvora v rámci Podpolianskych folklórnych slávností v Detve, na ktorom bola slovenskej verejnosti predstavená dolnozemska kultúra, gastronómia, folklór a remeslá. Ďalej možno spomenúť Južnoslovenské detské a mládežnícke folklórne slávnosti v Dulovciach, či divadelnú prehliadku Palárikova Raková. V zahraničí Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí podporuje v Čechách medzinárodný folklórny festival ľudovej piesne Jánošíkov dukát v Rožňove pod Radhoštem. V Rumunsku festival slovenskej ľudovej piesne Cez Nadlak je... V Srbsku tradičné Slovenské národné slávnosti v Báčskom Petrovci aj za účasti družobných žúp a miest zo Slovenskej republiky, a mnoho ďalších podujatí.

V oblasti informačnej a mediálnej Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí podporoval informovanosť v slovenskom jazyku v domovských krajinách hlavne prostredníctvom tlačových a elektronických médií.

Ak mám zhodnotiť plnenie zámerov v roku 2014, tak môžem konštatovať, že Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí v spolupráci s krajinskými organizáciami, partnerskými rezortmi a ďalšími inštitúciami naplnil v roku 2014 požadované zámery vo všetkých významných oblastiach štátnej podpory Slovákov žijúcich v zahraničí. To jest v oblasti kultúry, vzdelávania, vedy a výskumu, informácií a médií.

Po určitom turbulentnom období v predchádzajúcich dvoch rokoch sa podarilo Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí upokojiť situáciu v krajanskej komunite a to prostredníctvom trpezlivého vysvetľovania postojov a aktívnej komunikácie s krajanmi. V tejto súvislosti patrí poďakovanie za spoluprácu kompetentným orgánom Slovenskej republiky, bez ktorých naplňovanie cieľov štátnej politiky v krajanskej agende by bolo neúplné. Ide hlavne o Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky v oblasti osvedčení, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu v oblasti vzdelávania a Ministerstvo kultúry v oblasti kultúrnych aktivít.

V roku 2016 úrad nadviaže na pozitívne poznatky v oblasti podpory národného povedomia a kultúrnej identity Slovákov žijúcich v zahraničí v podpore inštitúcií na to určených a posilňovania vzťahov s materskou krajinou. Úrad bude spolupracovať najmä s ministerstvom zahraničných vecí a Európskych záležitostí a využívať sieť našich zastupiteľských úradov v zahraničí na presadzovanie potrieb našich krajanov.

V spolupráci s ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu sa bude úrad usilovať vytvoriť lepšie podmienky na skvalitnenie slovenského školstva a vzdelávania Slovákov žijúcich v zahraničí. Tradične bude tiež spolupracovať s ministerstvom kultúry a ministerstvom vnútra.

V štátnej politike Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí sa v roku 2016 predpokladá plnenie úloh v súlade so schválenou novou koncepciou štátnej pomoci Slovákom žijúcich v zahraničí do roku 2020, v ktorej sa odrazí vplyv dynamických zmien determinovaných globalizáciou, silnou migráciou v rámci Európskej únie, vznikom istej kategórie európskych občanov a spoločenských zmien v krajinách strednej a východnej Európy, v ktorých žijú slovenské národnostné menšiny. Návrh programu obsahuje aj informáciu o rozpočtových prostriedkoch na rok 2016.

Dámy a páni,

dovoľte mi na záver spomenúť, že osobne mám radosť z toho, že sa Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí darí vziať do svojich aktivít stále viac subjektov, či už z oblasti štátnej správy, neštátnych inštitúcií a cirkví, ktorí sa angažujú v oblasti krajanských záležitostí. Oceňujem, že aj viacerí z vás,

poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, sa aktívne angažujete v prospech Slovákov žijúcich v zahraničí a dovoľte mi vyjadriť vám za to moju vďaku aj menom našich krajanov.

Vážená pani podpredsedníčka, vážené pani poslankyne, páni poslanci, dovoľujem si požiadať, aby Národná rada Slovenskej republiky predloženú správu zobrala na vedomie.

Ďakujem za pozornosť.